

VYDÍRÁNÍ S POUŽITÍM VÝHRUŽKY ZAVLEČENÍ NAKAŽLIVÉ CHOROBY

BLACKMAIL USING THE THREAT OF INTRODUCTION OF A CONTAGIOUS DISEASE

Petr ŠLECHTA, Markéta WEISHEITELOVÁ
slechpe1@fbmi.cvut.cz, weisheitelova@sujchbo.cz

Abstract

In the autumn of 2014, the Czech Republic became a victim of blackmail. It was at a time when the Ebola epidemic was at its peak on the African continent, and blackmailers used this fact to threaten the Czech Republic stating that if they did not meet their conditions, the disease would be spread in the Czech Republic. The communication through which the blackmail information was communicated to the Czech Republic, was conducted along two lines. Firstly, by sending e-mail messages and secondly through the logistics company Czech post in the form of postal items, letters containing substances able to endanger health and human lives. This article deals with the context between this case and the possibilities of the state-owned Czech post for detection of shipments containing dangerous substances that were sent through its logistics network.

Key words

Czech post, blackmail, Ebola, e-mail messages, postal items, health and lives, dangerous shipments.

Popis situace

V říjnu roku 2014 obdržely redakce českých novinových periodik, některé státní úřady a vybrané státní podniky e-mailovou informací s textem, ze kterého plynulo, že se Česká republika stala obětí vydírání. Text byl psán v českém jazyce bez výraznějších chyb a obsahoval informaci o možné kontaminaci vybraných veřejných míst virem Ebola, pokud Česká republika neuhradí až 1.000.000 EUR. Platba této částky měla být provedena v elektronické měně bitcoin. Dle textu e-mailu byl virus, kterým budou veřejná místa kontaminována, získán od nakaženého muže z Libérie. [1]

Vzhledem k tomu, že tato informace byla rozeslána mnoha institucím, začal se jí vážně zabývat tehdejší Útvar pro odhalování organizovaného zločinu Policie ČR.

Zhruba měsíc po obdržení této e-mailové informace byly ve dnech 24. 11. 2014 a 25. 11. 2014 doručeny na Ministerstvo vnitra ČR a Ministerstvo financí ČR dopisy, které obsahovaly bílé prášky. Dopisy na tyto instituce doručila Česká pošta, s. p., přičemž byly zaslány z ciziny, v rámci EU. Adresovány byly konkrétním představitelům těchto institucí (obrázek 1 a 2).

Tyto dopisy byly před doručením k rukám představitelů státu detekovány ochrannou službou jako podezřelé, a proto byly zajištěny Hasičským záchranným sborem ČR (dále jen „HZS“), a jejich obsah předán ke zkoumání Státnímu ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany v.v.i. (dále jen „SÚJCHBO“). Z výsledků provedených expertiz bylo zjištěno, že dopis, který byl doručen na Ministerstvo financí, obsahoval chlorid rtuťnatý v množství schopném způsobit smrt, a dopis doručený na Ministerstvo vnitra obsahoval látku bromkyan, taktéž ve smrtelném množství.

*Obr. 1
Dopis pro tehdejšího ministra financí ČR*

*Obr. 2
Dopis pro tehdejšího ministra vnitra ČR*

V průběhu šetření prováděného tehdejším Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu Policie České republiky bylo zjištěno, že tyto incidenty, tedy výhružka kontaminací virem Ebola a dopisy s nebezpečnými látkami adresované ústavním činitelům, spolu souvisí a jejich původ je mimo Českou republiku. V průběhu vyšetřování se podařilo zajistit důkazy, že jedy, které byly obsahem zásilek, pocházely ze švédského města Uppsala, kde je z místní univerzity odcizil tehdy sedmadvacetiletý německý student. Ten je měl prodat po internetové síti tehdy pětadvacetiletému Italovi slovinského původu, který je měl v obálcích zaslat českým ústavním činitelům z pobočky pošty na italsko–slovinském pomezí.

Tyto zásilky pak byly přepraveny pozemní cestou do České republiky a přes sběrný přepravní uzel v Praze předány k doručení na pražská poštovní depa. K odhalení těchto nebezpečných zásilek v přepravní síti České pošty však nedošlo a tyto zásilky byly doručeny na příslušná adresní místa.

Na rozdíl od distribuční sítě České pošty, s. p. při ochraně ústavních činitelů a ústředních správních orgánů ochranná služba Policie ČR a stejně tak pracovníci bezpečnosti jednotlivých ústředních správních orgánů disponují nad rámec osobních znalostí i technikou, která jim umožní detekovat podezřelou zásilku. Jedná se především o přístroje na bázi rentgenového záření, kterými jsou zásilky zkontrolovány a které zobrazí jejich obsah.

V případě, že se na obraze objeví cokoli podezřelého (podezřelé = odchylující se od standardu), je zásilka vyřazena a předána k prověření. V případě těchto zásilek je vždy informován HZS, který na místě provede zajištění zásilky a dále pak postupuje dle nastavených typových činností.

Popis markantů podezřelé zásilky

Zaměstnanci přepravní sítě České pošty, s. p. jsou školeni v rámci zajištění bezpečnosti o možnostech odhalení zásilky, která by mohla obsahovat nebezpečný obsah. Je však nutno konstatovat, že fyzická kontrola zásilky je primárním a vlastně i jediným bezpečnostním prvkem zajištění této problematiky.

Existuje několik znaků, podle kterých lze odvodit, že by se mohlo jednat o podezřelou zásilku. V níže uvedených bodech jsou tyto znaky vyjmenovány:

- na zásilce se nachází větší množství ofrankovaných známek či známky naopak zcela chybí,
- na obalu zásilky jsou patrné známky znehodnocení neznámou látkou, nebo jsou na něm také viditelné barevné změny,
- zásilka je opatřena různými značkami, které mají od ní odvést pozornost,
- zabezpečení dané zásilky pomocí lepicích pásek, samolepek apod. je nadměrné,
- ze zásilky vylézají nitě, přetržené dráty či hliníková fólie,
- z poštovní zásilky se sype neidentifikovatelná látka či z ní uniká kapalina, jejíž původ není znám,
- hmotnost poštovní zásilky je nezvyklá, má vyboulený, hrbolový nebo pokroucený obal,
- ze zásilky se line zápach,
- uvedená zpáteční adresa se dle razítka neshoduje s místem odeslání,
- odesílatel zásilky je neznámý, nebo pochází ze země, s níž adresát nebyl prozatím v kontaktu, nebo není opatřena zpáteční adresou či adresa odesílatele je mu neznámá,
- na obalu poštovní zásilky je přímo uvedeno, že se v ní nalézá nebezpečná látka, nebo z ní hrozí další nebezpečí,
- je zcela viditelné, že obsah byl již jednou otevřen a opětovně uzavřen,
- zásilka je opatřena značkami, které jsou různě omezující – např. Confidential (důvěrné), Personal (do vlastních rukou), Fragile (křehké) nebo má označení typu Důvěrné, Osobní atd.,
- v jednoduchých slovech se objevují chyby,
- adresa poštovní zásilky není přesná, je v ní špatně napsané jméno, použity nesprávné tituly nebo se na ní jméno vůbec nenachází,
- k jejímu popisu byl zřetelně použitý zkrácený rukopis,
- z poštovní zásilky se ozývá tikání či další podezřelé zvuky.

Nad rámec uvedeného má Česká pošta, s. p. k dispozici také 4 rentgenová zařízení, a to na mezinárodní vyměňovací poště v Praze. Nutno ale zdůraznit, že tato zařízení nejsou primárně určena ke kontrole zásilek z hlediska možné přepravy nebezpečných látek, ale jsou určena pro celní správu z důvodu kontroly dováženého zboží.

V rámci sítě České pošty, s. p. neexistuje v současné době žádná technologie, která by nad rámec fyzické kontroly zaměstnancem byla schopna detekovat již v prvním sledu zásilky, které mohou obsahovat nebezpečné látky.

Nález podezřelé poštovní zásilky je v rámci nastavených interních pravidel České pošty, s. p. vždy považován za mimořádnou událost. S ohledem na neznámý obsah zásilky nelze vyloučit hrozící nebezpečí a je tedy nutné přistupovat k zásilce, která vykazuje známky zásilky podezřelé, jako k zásilce potenciálně nebezpečné. Bezprostředně po nález zásilky je nutné

přivolat složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) k zamezení vzniku nebezpečí nebo ke snížení jeho následků.

Činnost jednotek IZS

Katalogový soubor typové činnosti složek IZS při společném zásahu (dále jen „typová činnost“) je zpracováván podle § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb. ze dne 5. září 2001, o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb. Typovou činnost vydává MV – generální ředitelství HZS ČR, odbor IZS a výkonu služby. Typová činnost obsahuje postup složek IZS při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události. [2]

Co se děje po nahlášení mimořádné události HZS? Po příjezdu k zásahu hasiči zásilku v protichemických ochranných oděvech bezpečně zajistí. Přitom dodržují taktiku zásahu na nebezpečnou látku. V případě podezření prozkoumají, zda se nejedná o nástražný výbušný systém. V takovém případě se povolává Pyrotechnická služba Policie ČR. Následně je třeba vložit nebezpečnou zásilku do trojitého neprodyšného obalu, z nichž každý je plynotěsný. Jedná se o dva igelitové nebo polyetylenové pytle, a třetím, svrchním obalem je plynotěsný plastový sud (dno sudu se před vložením vysype sorpčním materiálem). Do sudu se rovněž vloží případný kontaminovaný materiál z okolí zásilky, která byla porušená. A následně hasiči místo kontaminace dekontaminují. Nebezpečnou zásilku zajištěnou výše popsáním způsobem hasiči převezou do SÚJCHBO, kde se provede expertiza z hlediska CBRN, tzn. chemických, biologických a radioaktivních látek. Informace o tom, zda je vzorek pozitivní či negativní, je předána operačnímu a informačnímu středisku HZS kraje na základě dohod mezi MV – GŘ HZS ČR a SÚJCHBO a Operačnímu odboru Policejního prezidia Policie ČR.

V námi popisovaném případě složky IZS zasahovaly podle Katalogového souboru typových činností složek IZS při společném zásahu STČ-05/IZS "Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů".[2] Složky IZS jednají podle této typové činnosti i v případě, že se během zásahu ukáže, že jde o nebezpečnou chemickou látku nebo zdroj ionizujícího záření. Taktika zásahu je pak přizpůsobena charakteru nebezpečí.

Jednotky požární ochrany dále pak v případě výskytu, úniku nebo nálezu nebezpečných látek zasahují v souladu s metodickými listy Bojového řádu jednotek požární ochrany, kapitola L a N4. [3]

Závěr

Na základě získaných informací můžeme konstatovat, že postupy v rámci detekovaných nebezpečných zásilek byly ze strany HZS bezchybné, jejich postup byl v souladu s nastavenými plány a následná identifikace jedů byla provedena v SÚJCHBO tak, jak se v rámci předmětné typové činnosti předpokládá.

Pokud bychom však měli uvažovat o zajištění ochrany proti fenoménu úmyslného zasílání zásilek s nebezpečným obsahem s cílem někoho poškodit na zdraví či případně s cílem výhružky, slabinou celého systému je kompletní první fáze životního cyklu podané zásilky, a to činnost logistické společnosti, v našem případě České pošty, s. p. V rámci jejího systému jsou nastaveny pouze fyzické kontroly prováděné zaměstnanci a jejich školení vedoucí k rozpoznání podezřelých zásilek. V rámci logistické sítě nejsou zavedeny žádné technické ani technologické systémy, které by umožnily detekovat zásilky, které se jeví jako podezřelé, a které by mohly obsahovat látky, které jsou schopny ohrozit zdraví a životy osob. Doporučením pro každou logistickou společnost by pak mělo být zavedení technologií, které jsou na současném trhu

k dispozici, jako například rentgeny, skenery či jakékoli jiné technologie, které například na bázi infračervené spektroskopie umožňují detekovat nebezpečný obsah v uzavřené zásilce.

Literatura

- [1] Aktuálně.cz. O Babišovi jsem nikdy neslyšel, hájí se muž, který ministroví poslal jed [online]. [cit-2021-06-07]. Dostupné z WWW: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/o-babisovi-jsem-nikdy-neslysel-haji-se-muz-ktery-ministrovi/r~db5fb9e8780911e5974b0025900fea04/>
- [2] HZS ČR. Dokumentace IZS [online]. [cit-2021-06-03]. Dostupné z WWW: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>
- [3] HZS ČR. Bojový řád jednotek požární ochrany [online]. [cit-2021-06-03]. Dostupné z WWW: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-aktualizace-1-1-2018.aspx>